

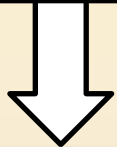
Вплив церкви на середньовічне суспільство

Всесвітня історія
7 клас

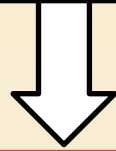
План уроку:

- 1. Християнська церква в середньовічній Європі.
- 2. Вплив діячів церкви на середньовічне суспільство.
- 3. Церковний розкол. Папство.
- 4. Зміцнення католицької церкви. Чернечі та духовно-рицарські ордени.
- 5. Середньовічні єресі. Боротьба церкви з єретиками.

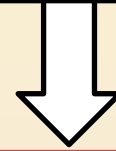
Християнська церква в середньовічній Європі.

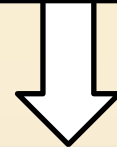
Брала участь в управлінні державами

Допомагала світським правителям врегульовувати складні відносини між людьми

Опікувалася хворими, старими і сиротами.

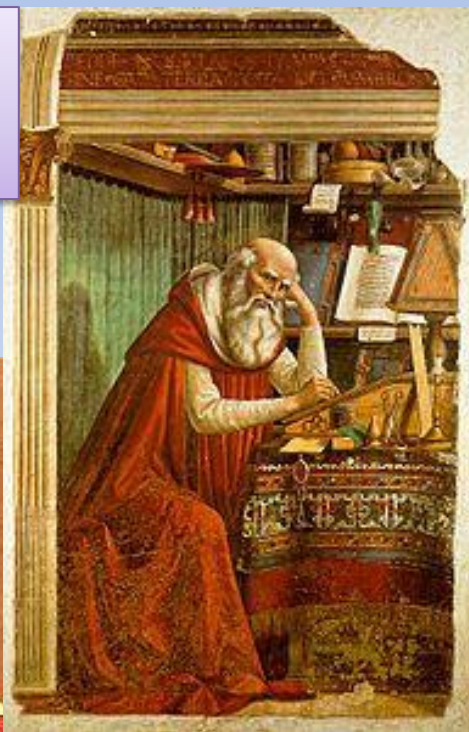
Відкривала школи.

- Усі уявлення середньовічної людини були сформовані під впливом християнства.

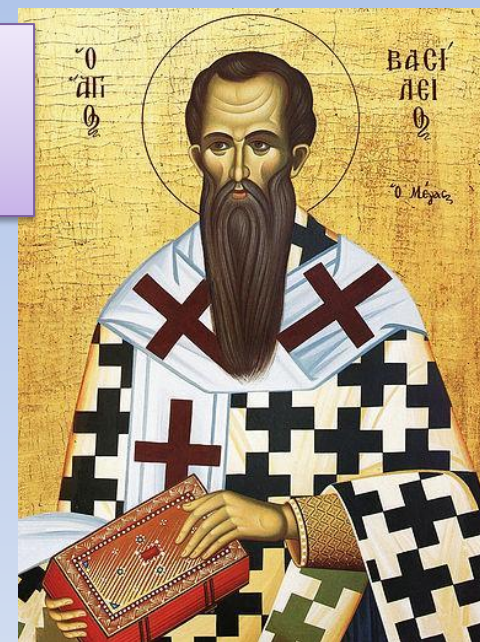
Вплив діячів церкви на середньовічне суспільство.

- *Вчені-богослови IV – V ст.:*

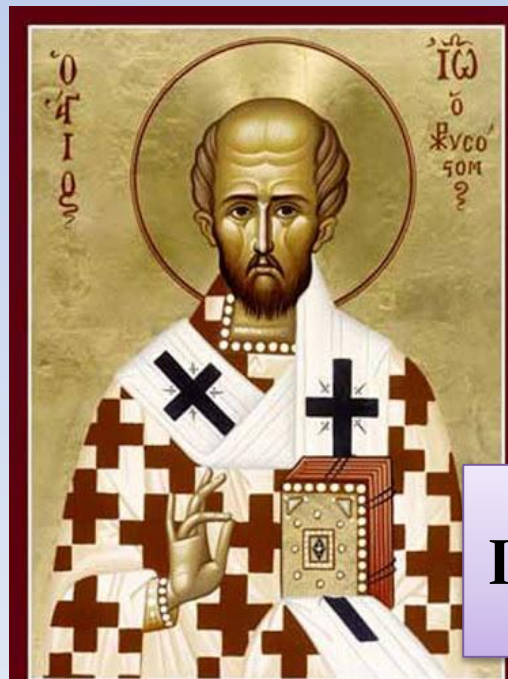
Ієронім

Василій
Великий

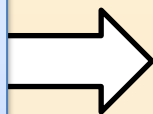
Аврелій
Августин

Іоанн Златоуст

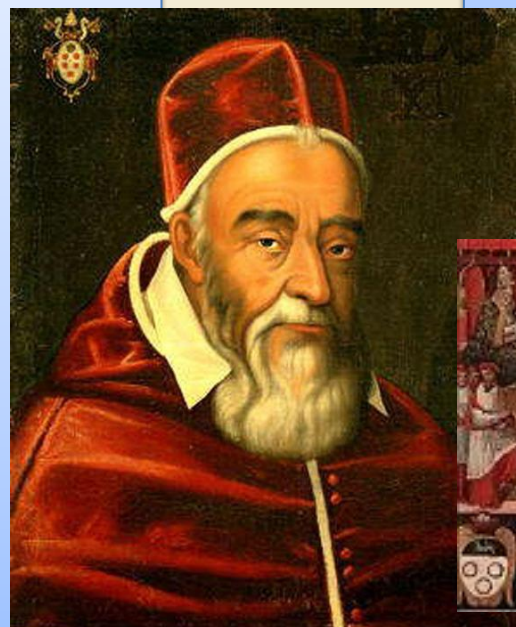

Римський
абат Діонісій
Малий (6 ст.)
встановив
дату
народження
Ісуса Христа

Біда
Високоповажний
(7 – 8 ст.)
запропонував нове
літочислення та
відповідну форму
записів *“До Різдва*
Христового” та
“Після Різдва
Христового”.

- З 1582 р. папа Григорій XIII запровадив новий календар, який і називається *григоріанським*.

Фома (Тома) Аквінський (1225 - 1274)

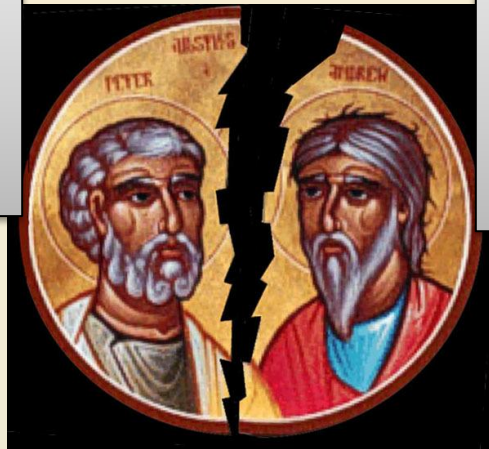

- Один із найкращих богословів Середньовіччя.
- Поєднав католицьке богослов'я з поглядами Аристотеля.
- Його вчення – *томізм* – визнано офіційною філософією католицької церкви.

Церковний розкол (схизма)

1054 р.

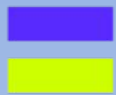
Західна церква –
римо-католицька
(“вселенська”)

Східна церква –
православна
(“істинна”)

- **Боротьба за верховенство та істинність учення.**
- У 1054 р. через чвари у справі призначення патріарха папський легат та Константинопольський патріарх публічно прокляли один одного, а разом і очолювану супротивником церкву.

Схизма 1054 р.

Православ'я
Католицизм

Західна церква

Східна церква

Підпорядковувалася папі римському, який протистояв владі світській.

Керував візантійський імператор: скликав Вселенські собори, ініціював розробку догматів.

Основна увага – обрядам, управлінню, дисципліні.

Основна увага – питанням богослов'я.

Хліб для причастя був прісним, а вином причащали тільки духовенство.

Хлібом і вином причащали усіх вірних; хліб для причастя – квасний.

Хрестили п'ятьма пальцями.

Хрестилися трьома пальцями.

Західна церква

Священики голилися і виголювали тонзуру.

Богослужіння велося латиною.

Забороняла розлучення, вихід з духовного сану, встановила монополію духовенства на читання та тлумачення Біблії.

Утвердила догмат про сходження Святого Духа не лише від Бога-Отця, а й від Бога-Сина.

Східна церква

Священики носили бороду.

Богослужіння велося грецькою або місцевою мовою.

Не визнавала кардиналів і догмат про верховенство папи як намісника Бога на землі. Не визнавала “благодать” (яка продавалася *індульгенціями*) і “чистилище”.

Святий Дух сходить лише від Бога Отця.

Індульгенція (з латини — милість) — повне або часткове звільнення від покарання за гріхи.

INDULGENZA PLENARIA

Nella Chiesa de' Ss. VITO, MODESTO, e CRESCENZIA, nella Villa di ANDRAZZA, della Parrocchia di Santa Maria di Forno di Sopra.

DIOCESE D' AQUILEJA.

LA SANTITA' di Nostro Signor Papa CLEMENTE XI. concede Indulgenza Plenaria, e remissione di tutti li peccati a qualunque Fedele, che pentito, confessato, e comunicato visiterà la Chiesa de' Ss. Vito, Modesto, e Crescenzia, nella Villa di Andrazza, nella Parrocchia di Santa Maria di Forno, Diocesi d' Aquileja, nel giorno della loro Feltività, sarà li 15. del corrente Mese di Giugno: & ivi divotamente pregarà Sua Divina Maestà per la concordia de' Prencipi Cristiani, estirpazione dell' Eresie: ed esaltazione di Santa Madre Chiesa, Comincia la detta Indulgenza il giorno 14. del corrente all' ora del Vespere, e dura tutto il seguente giorno fino al tramontar del Sole: come appare nel Breve Apostolico spedito sotto l' Anello del Pescatore il giorno 5. Maggio 1704. l' anno quarto del suo Pontificato.

Data in S. Pietro di Roma.

Stampata in Udine, e Ristampata in Vicenza nella Stamperia Vescovile.

Папство

**Піпін
Короткий**

756 р.

- На відвойованих у лангобардів територіях було засновано Папську державу, що збереглася донині (*Ватикан*).

Клюнійський рух – рух за оновлення церкви та підвищення ролі духовенства в середині X ст.

Папа
Григорій VII

- Скасував світську *інвеституру* (призначення на церковні посади).
- Заборонив духовенству брати шлюб.
- Монастирі виведено з-під юрисдикції сеньйорів.
- Засуджено моральне падіння духовенства, *симонію* (купівля-продаж церковних посад).

Це цікаво!

- Німецький імператор *Генріх IV* ігнорував рішення папи і сам призначав єпископів; більше того він побив і ув'язнив папу римського. Римляни визволили *Григорія VII*, і він у *1076 р.* прокляв Генріха та звільнив від васальної присяги усіх його підданих.
- *Генріху довелося піти на нечуване приниження:* він узимку перебрався через Альпи до замку *Каносса*, де гостював папа. Три дні імператор у лахміттях стояв босоніж під замком, але вимолив у папи прощення.
- Щоправда, примирення було недовгим – Григорій був переможений і змушений залишити Рим.

“Ходіння в Каноссу”

Католицькі ордени

Чернечі

Жебрущі

Духовно-
рицарські

- Орденом керував великий магістр або генерал, якого обирали посадовці ордену і затверджував папа.
- Відносини всередині ордену регламентувалися орденським статутом.

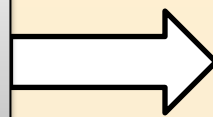

Чернечі ордени

- **Бенедиктинський** (Св. Бенедикт Нурсійський 5 – 6 ст.)
 - **Три обітниці:** постійне проживання в монастирі, послух і стриманість.
 - Поширювали християнство у Прибалтиці та на землях слов'ян.
- **Цистерціанський** (бернардинський) – абат Робер у м. Сіто 1098 р.
 - Заробляли на життя власною працею, харчувалися винятково рослинною їжею.
 - Вимагали здешевлення релігійних обрядів. Мали монастирі по всій Європі.

Францисканський орден –
Франциск Ассизький (1182 - 1226)

Клариски – жіноча
частина ордену.

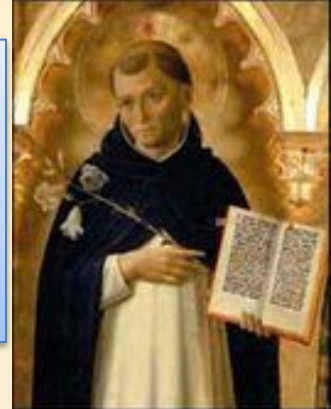
- **Вимоги статуту:**
апостольська бідність
(не жебрацтво),
безгріховність,
послух.
- Ідеал францисканців
– безвольна людина.
- Проповідували любов
до всього живого.
- Вели мандрівне
життя, боролися з
єресями, викладали у
середньовічних
університетах.

Франциск Ассизький

Домініканський
орден – іспанський монах
Домінік де Гусман у 1216 р.

“*domini canes*” –
“пси Господні”

Св. Домінік

- *Основне завдання* – боротьба з єресями, утвердження католицизму, проповідництво, сповідальництво.
- Займалися викладацькою діяльністю в університетах.

З XIII ст. розпочали місіонерську діяльність па Сході – на Русі, в Китаї, Персії, Японії.

На межі XII – XIII ст. церква стала найвпливовішою силою західноєвропейського суспільства.

Інтердикт

- Тимчасова заборона обрядовості та богослужінь.
- Тоді закривалися храми, діти залишалися нехрещеними, померлих не можна було ховати на кладовищах.

**Анафема –
церковне
прокляття.**

- **Відлучення людини від церкви** - недопущення її до церковних таїнств та обрядів.

Середньовічні єресі

Єретик — особа, що заперечує основи віровчення панівної церкви, віровідступник.

- Єресі базувалися на довільному тлумаченні Святого Письма та канонічних праць отців церкви.
- Заперечували дорогі церковні обряди та пишні богослужіння.
- Вимагали, аби духовенство відмовилося від десятини, земельних володінь та багатств, виступали проти феодальних повинностей та податків.

Богомільство

- Зародилося в X ст. в Болгарії.
- Визнавали тільки Новий Заповіт.
- Вважали церкви та монастирі притулком диявола.
- Відкидали обряди хрещення та причастя, ікони, хрести, мощі.
- Закликали народ до непокори світській та духовній владі.

Вальденство

- Поширилося з кінця XII ст. у Франції. Засновник – ліонський купець *П. Вальдо*.
- Закликали до бідності, засуджували багатства католицької церкви.
- Заперечували чистилище та заупокійні молитви.

П'єр Вальдо

Рух катарів (“чистих”), альбігойців.

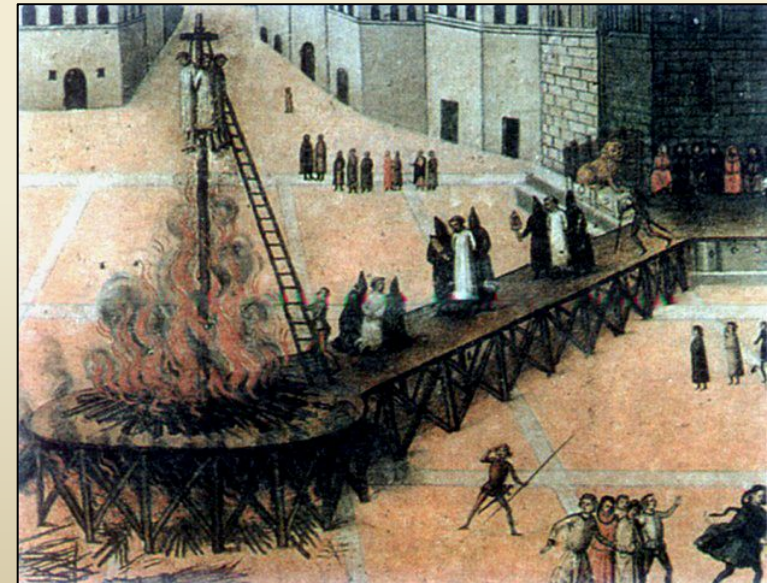
- Поширений у XII – XV ст. на півдні Франції, в Італії, Фландрії.
- Вважали, що є дві сили – Добро(Бог) і Зло (Диявол).
- Не ділили людей на добрих і лихих.
- Заперечували храми, хрести, ікони, таїнства католицької церкви.
- Катарам заборонялося давати клятви, обманювати, зрікатися своєї віри навіть під загрозою смерті.

Розправа над альбігойцями

Боротьба з єресями

- Засудження єретичних учень та єретиків церковними соборами.
- Мирянам заборонено читати та тлумачити Біблію.
- Хрестові походи проти єретиків.

У 1232 р. папа римський надав домініканцям
інквізицію.

- **Інквізиція** – особливий церковний суд для розгляду справ про єресі.

*Аутодафе –
публічне спалення
єретиків.*

Закріплення нового матеріалу:

- 1. Коли і чому стався церковний розкол?
- 2. Що таке індульгенція?
- 3. Хто такі єретики?
- 4. Які чернечі та жебрущі ордени ви запам'ятали?
- 5. Що таке інквізиція?

Домашнє завдання:

- 1. Опрацювати відповідний матеріал підручника.
- 2. Повторити матеріал “Хрестові походи. Духовно-рицарські ордени”.
- 3. Скласти по два запитання за матеріалом сьогоднішнього уроку.